

===== İşte bunlar hep kompleks
=====

:date: 2014-11-23 02:18:14 +0200

.. :Author: Emin Reşah

Yeterince *Batıcı* olduğunda *Batılı* da olacağını zannetmek, memleketin en yaygın gafletlerinden. En yaygın ve en derin.

Böyle bir düşünceye, daha doğrusu hisse kapıldığım zamanları hatırlıyorum. İnsan doğuya ilişkin ne görüyorsa küçümsemeye hazır, ne kadar işe yaramaz bir millet olduğumuzu her an gösterecek işaret parmaklarıyla görüyor her yeri.

Kabalama *Beyaz Türk* denen insanın bariz vasfı bu kompleks. Bize ait ne varsa, en iyi ihtimalle Afrika'ya gitmiş seyyah tarzı bir ilgiyle, kötü ihtimalle de olanca şirretliğiyle bakması bu yüzden. İçkinin sadece keyif veren bir nesne değil, bir *batılılık nişanesi* olması, başını örtmenin bu kadar rahatsız edici olması, Başbakan'ın doğulu hallerinin bu derece gıcık bulunması bu yüzden.

Bende var mı? diye soruyorsanız, şöyle yapalım: Şehrinizde sokağa işeyen bir adam gördüğünüzde ne hissedersiniz? Paris'te sokağa işeyen bir adam gördüğünüzde ne hissedersiniz? Bu ikisi her yönden aynıysa, kompleks yoktur ama bu soruya *aynı* cevabını veren, kendim de dahil pek kimse tanımıyorum. Ya şehirdeki adama bakıp, Türklerin barbarlığı adına utanıyorsa, ya Paris'teki adama bakıp *bunların ataları da zaten böyleydi, temizlik nedir bilmez bunlar* diyorsa veya bunlara benzer bir fark vardır. Sadece sokağa işeyen adam görmek ne kadar zor.

Bu kompleks sebepsiz değil. Son üçyüz yılını yenilmek ve *geride kalmakla* geçirmiş bir medeniyetin evladı olmanın getirdiği başka dışa vurumlar da var. Her ağzını açtığında *üç kıtada bilmemkaç milyon kilometrekareyi yönetmiş Osmanlı* edebiyatı yapan da aynı yenilmişlikle yanyor, sabah akşam *İslam aslında çok güzel dindir, sizin bildiğiniz gibi değil* diyen de, *Türküm ama sizin kültürünüzü dibine kadar içtim* diyen mesela başörtülü de, *Goethe aslında müslümanmış, şöyle namaz kılmış, böyle divan yazmış* diye kendini paralayan da, kendi yazdığından bir şey anladığı şüpheli Batılı *mütefekkirleri* yere göğe sığdıramayan entel de...

Hepimizde bir yaranma gayreti, *vallahi biz bu hale düşecek insanlar değildik*.

Saik halis olabilir velakin işe yaradığından kuşkuluyum. *Batıcı* olanlar, *bizi* ne kadar aşağılasalar da *Batılı* hale gelecek değil, bir Batılı için en fazla *benim Türk arkadaşlarım var, görsen hepsi bizim gibi* mertebesine çıkabilir. Dahası için ismi, cismi ve tüm vasıflarıyla Batılı olması gerekir ve bu da ancak orada yaşayıp, *Türk asıllı Batılı* hale gelmekle olur ve o da *Türk* değildir zaten. (Mehmet Öz, mesela, Türk mü gerçekten veya çocukları Türk mü olacak?)

Diğer tezahürler de benzer. *Osmanlı şöyle medeniydi, böyle kuvvetliydi, Patrik Latin külahı göreceğime, Türk sarığı dedi* diyerek bugün hiçbir Batılıyı, Türklerin

medeni millet olduğuna ikna edemezsiniz. Kibarları *o beşyüz sene önceydi* der. Kibar olmayanları daha yeni *Kelle Kulesi* gibi *güzel* örnekler verir.

İslam şöyle değil, böyleciler ve *Müslümanım ama kültür bendeciler* de, eh, benzer. *Apolocetik* hemen hiçbir zaman işe yarayan bir yöntem değil, bilakis çok zavallı gelir bana. *Savunmak zorunda kalmak* bu konuda yenilmeyi kabul etmektir. Demiş ya kadın, *güçlü olmak, leydi olmak gibidir, öyle olduğunu söylüyor-san değildir* diye. Haklı olmak, doğru olmak, güzel olmak da böyle, *İslam öyle değil, böyleci* veya *Müslümanım ama kültür bendeci* olunca, zaten İslam'ın savunulması gereken bir eksiklik veya *kültürle* boyanması gereken tatsız bir şey olduğunu kabul ediyorsun. Söylediklerin de, lafzen tersi olsa da bu düşünceyi tahkim ediyor.

Bu komplekslerin sebeplerini inkar ettiğim sanılmasın. Bunlar haklı kompleksler, sebebi de öyle böyle değil, iflahımız kesilinceye kadar mağlubiyet. Medeniyet olarak öyle bir yenildik ki, yenildiğimizi itiraf edecek kadar bile mecalimiz kalmadı. Onun için böyle uyduruktan Batılı, saftirikten Osmanlı, pimpirikten Müslüman takılıp, yaramızı çaktırmamaya çalışıyoruz.

Emmâ yara derin, sızlıyor, sızladıkça hopluyoruz. Bu memleketteki bütün siyasi kavgaların sathi görüldüğü halde bu kadar derin olması da bundan. Biri yarayı Atatürk'le, diğeri Osmanlı'yla, öbürü İslam'la unutmaya çalışıyor ve bunun için bütün kavgalar irrasyonel it dalaşına dönüyor bir anda. Rasyonelliğimiz bile bu irrasyonel yenilmişlik hissini uzaklaştırmaya dayalı. Kalkınmayı, büyük havaalanları yapmayı, tank, top, araba vs. yapmayı bile temelde bize bu yenilmişliği unutturacağı için istiyoruz. Demokrasiyi, liberalliği taklit ettiğimizi çaktırmadan taklit etmek için. İçki hakkındaki bir düzenleme bu yaraya dokunduğu için hoplatıyor, Nişanyan'ın yazdıkları bu yaraya dokununca zıplıyoruz. [1]—

Aşağılık kompleksi insanları motive eden en önemli saiklerden biridir diye okumuştum bir yerlerde. Kavga gürültünün bu kadar fazla olması da bundan ama bir yandan da kendimizi Batı'ya isbat edeceğiz diye kıcımızı yırtarak da olsa geliştireyoruz. *Batı'da şu var* deyince akan suları durdurup baraj yapıyoruz ama *bu gerçekten yapmamız gereken şey mi?* diye sormuyoruz. Bu ülkenin taklitinden öte bir siyasi/ekonomik fikrinin olmayışı da bundan. Batı'yla fikren veya cismen yeni bir hesaplaşma anlamına gelecek ihtimaller bizi korkutuyor, yara derin, yeniden açmaya mecalimiz yok.

Batı kendi kendine tükenmeden bizim bu yarayı iyileştirmemiz herhalde imkansız. Onun için Batıcılık oynayarak veya dev aynasının karşısına geçip tatlı tatlı saçmalayarak idare ediyoruz.

Yapabileceğimin en fazla *Osmanlı bir Doğu Akdeniz devletiydi, Akdeniz'den çıkıp, Amerika'yı kolonize etmesi imkansızdı, hem bizdeki kölelik plantasyon inşasına izin vermezdi ve Batı Hindistan Şirketi gibi bir teşkilatı kurmamız bundan dolayı zordu, faiz yasak olduğundan finans ve kapital birikimi de sınırlı olurdu* şeklinde çeşitli açıklamalarla yarayı biraz olsun pansuman etmek olduğuna inanıyorum.

Yaşadıkça insanları affediyorum, mağlup ecdad da dahil velakin affın mağlubiyete bir faydası yok. *Hayata yanlış yerde başlamışım* demek kimsenin yerini değiştirmiyor.

Footnotes

.. [1] Bana Nişanyan'ın bu ülkedeki *iyi* lügatçilerden biri olması, İslam hakkında yazdıklarından fazla dokunuyor. Kompleks bende böyle tezahür etmiş. İslam'la ilgili komplekslerim sanırım o derece derin değil.